Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2014–2015

31 125 Defensie Industrie Strategie

Nr. 57 **BRIEF VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 juni 2015

Inleiding

In mijn brief van 19 december jl. (Kamerstuk 31 125, nr. 52) heb ik toegezegd u nader te informeren over het ontwerp van de nieuwe IT-infrastructuur, de bijbehorende kosten en de herijking van de IT-sourcing. Op 18 december heeft uw Kamer, met het aannemen van de motie-Knops/Hachchi (Kamerstuk 31 125, nr. 50), de regering voorts verzocht een internationale vergelijking te maken en daarbij specifiek te kijken naar de verschillen in budgetbeheersing, de kosten per militair en de handhaving van de planning. Op dezelfde datum heeft uw Kamer ook de motie-Hachchi/Knops (Kamerstuk 31 125, nr. 48) aangenomen die de regering verzoekt de problemen met de IT-infrastructuur binnen het gereserveerde budget op te lossen en de Kamer vooraf te informeren indien extra geld nodig is. Met deze brief voldoe ik aan de toezegging en geef ik uitvoering aan beide moties.

Zoals bekend, heeft Defensie begin 2014 te kampen gehad met een aantal ernstige verstoringen in de IT-dienstverlening. Uit onderzoek bleek dat de IT bij Defensie op punten verouderd was en dat de continuïteit niet langer kon worden gegarandeerd. Daarop zijn direct maatregelen genomen om de continuïteit van de dienstverlening te verzekeren. Voor de korte termijn bestonden deze maatregelen uit het opheffen van tekortkomingen, zoals koeling, stroomvoorziening en gegevensopslag. Deze maatregelen hebben het beoogde effect gehad. Samen met de al lopende vernieuwing van het strategisch netwerk NAFIN, die in 2015 wordt voltooid, is de situatie voor de komende tijd onder controle.

Voor de langere termijn is de verouderde inrichting van de huidige IT niet te handhaven. De kosten van beheer en onderhoud zullen sterk stijgen, terwijl de continuïteit en de betrouwbaarheid afnemen. Niets doen is daarom geen optie. Om de taken van Defensie ook in de toekomst te kunnen ondersteunen is verdere vernieuwing en modernisering noodzakelijk. Daarbij worden de generieke IT (voorheen «witte IT») en de

kst-31125-57
ISSN 0921 - 7371
’s-Gravenhage 2015

specifieke IT (voorheen «groene IT»), die voorheen verschillend werden benaderd, als één geheel beschouwd.

Op weg naar toekomstbestendige IT

Om richting te geven aan de ontwikkeling van een toekomstbestendige IT is een IT-visie opgesteld, die uw Kamer is aangeboden (Kamerstuk 31 125 nr. 45 van 24 oktober 2014). Om deze visie te kunnen concretiseren, moesten eerst de volgende vragen worden beantwoord:

1) Waar staan we? Wat zijn de mogelijkheden en de beperkingen van de huidige inrichting van de IT?
2) Waar willen we heen en hoe moet de IT daarvoor worden ingericht?
3) We kunnen dit alleen samen met de markt. Hoe gaan we de markt betrekken? Hoe kan het potentieel in de markt het best worden benut? Hoe willen we daarover de regie voeren?
4) Hoe maken we de veilige verwerking en uitwisseling van informatie mogelijk in het licht van de toenemende cyberdreiging? Welke veiligheidseisen stellen we daarbij?

Mede op grond van de antwoorden op deze vragen is een IT-ontwerp opgesteld met een daarbij passende sourcingstrategie. De resultaten zijn vervolgens getoetst door de firma Gartner, een autoriteit in het IT-domein. Het IT-ontwerp en de beoordeling daarvan door Gartner treft u als bijlagen bij deze brief aan[1]. Gartner oordeelt dat het IT-ontwerp in overeenstemming is met de recentste inzichten in de markt (*state of the art)*. In samenwerking met de brancheverenigingen NIDV en Nederland-ICT heeft Defensie het conceptontwerp op 25 februari jl. aan geïnteresseerde IT-bedrijven gepresenteerd.

Ontwerp op hoofdlijnen

Met dit ontwerp zet Defensie een grote stap op IT-gebied. Het ontwerp beschrijft een IT die aanpasbaar is, wat voortdurende innovatie mogelijk maakt. Dit geldt voor zowel de IT-infrastructuur als voor de toepassingen. Om dit te bereiken wordt de IT-infrastructuur modulair vormgegeven, zodat die stapsgewijs kan worden aangepast en uitgebreid. De modules moeten geschikt zijn voor gebruik in Nederland én voor expeditionaire inzet. Dit vereenvoudigt immers het beheer en vergroot de flexibiliteit. De nieuwe IT zal beveiligingsmiddelen bevatten die informatie-uitwisseling vergemakkelijken. Om innovatie verder te bevorderen zal de nieuwe IT hergebruik van softwarecomponenten vereenvoudigen. Hierdoor wordt het ontwikkelen van nieuwe toepassingen sneller en goedkoper. Deze werkwijze zal onder meer informatiegestuurd optreden bij de Koninklijke Marechaussee mogelijk maken. De softwarecomponenten koopt Defensie waar mogelijk «van de plank» en zij doet de integratie in de uiteindelijke toepassingen zelf. Defensie behoudt eigen ontwikkelingscapaciteit voor specifieke software waarvoor geen passende marktoplossingen beschikbaar zijn.

Van ontwerp naar realisatie

Het ontwerp schetst op hoofdlijnen de IT die Defensie nastreeft. Realisatie in één groot project is onmogelijk. De technologie en de mogelijkheden van IT veranderen razendsnel en ook de organisatie en de buitenwereld zouden al tijdens de lange looptijd wijzigen. Defensie kiest ervoor de nieuwe IT-infrastructuur in beheerste stappen in te voeren. Dit strookt met de aanbeveling van de tijdelijke commissie ICT-projecten (de commissie-Elias) om IT-ontwikkelingen te faseren en in elke fase een bruikbaar

---

[1] Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

product op te leveren. Het tempo en de omvang van de verandering worden zo in overeenstemming gebracht met het realisatievermogen van de organisatie en de beschikbare budgettaire ruimte. Om deze werkwijze mogelijk te maken blijft de huidige IT-infrastructuur bestaan, terwijl de nieuwe omgeving wordt opgebouwd. Zolang toepassingen nog niet zijn overgezet naar de nieuwe omgeving blijven ze op de huidige IT-infrastructuur beschikbaar. Voordat een toepassing wordt overgezet naar de nieuwe omgeving, wordt eerst kritisch gekeken naar nut, noodzaak, kosten en baten van de toepassing. Door deze afweging scherp te maken, kunnen de beheerslasten beter in de hand worden gehouden.

Samenwerking met de markt

Tot nu toe ging Defensie uit van een IT-sourcingstrategie waarin eigen personeel gedwongen zou overgaan naar de markt. Daar stapt Defensie nu vanaf. In plaats daarvan kiest Defensie voor samenwerkingsverbanden met meerdere marktpartijen met als uitgangspunt dat er geen defensiepersoneel gedwongen overgaat. Door deze aanpak kan sneller gebruik worden gemaakt van de kennis en kunde in de markt. De modernisering van de IT zal wel leiden tot een wijziging in de samenstelling en omvang van het personeelsbestand. De overgang naar een moderne inrichting van de IT zal de komende jaren in beslag nemen. Gedurende deze periode zal Defensie op zorgvuldige wijze het personeel begeleiden.

Defensie zal bij de modernisering van de IT de regie en de eindverantwoordelijkheid voor de integratie in eigen hand houden. De regie-organisatie wordt daarom versterkt, waarbij Defensie gebruik zal maken van de kennis en ervaring van een strategische partner uit de markt. Vanwege haar primaire taak zal Defensie bepaalde taken onder eigen verantwoordelijkheid blijven doen. Dit geldt bijvoorbeeld voor het beheer van IT te velde of voor IT waarop hooggerubriceerde[2] informatie wordt verwerkt. Overige taken zullen in samenwerking met de markt worden uitgevoerd, waarbij expliciet wordt gemaakt wat ieders eigen verantwoordelijkheid is en wat de gezamenlijke verantwoordelijkheden zijn. Toekomstige leveranciers zullen verantwoordelijk worden gemaakt en worden geprikkeld om de IT-dienstverlening succesvol uit te voeren. Uitvoering gebeurt bij voorkeur door gemengde teams van defensiemedewerkers en medewerkers van de marktpartijen, waardoor elkaars kennis optimaal kan worden benut. Voor het benaderen van de markt wordt de IT-dienstverlening van Defensie verdeeld in marktconforme diensten, waarvoor er voldoende aanbieders zijn, zoals werkplekdiensten, applicatiediensten, datacentrumdiensten en netwerkdiensten. Defensie kiest daarbij voor meer partners, om per dienst de beste kandidaat te kunnen selecteren en om langdurige afhankelijkheid van één leverancier te voorkomen. Over de voorgestelde aanpak wordt op dit moment overleg gevoerd met de centrale medezeggenschapscommissie van Defensie.

Organisatorische en personele gevolgen

Zoals in de vorige paragraaf gesteld, zullen de samenwerking met de markt en de geleidelijke invoering van de nieuwe IT-infrastructuur organisatorische en personele gevolgen hebben. Voor het beheren van moderne IT is naar verwachting minder personeel nodig dan voor het beheer van de huidige IT, en de toegepaste technologie vraagt nieuwe kennis en vaardigheden. Bij het versterken van de regie-organisatie is juist behoefte aan extra capaciteit. Over de organisatorische en personele gevolgen zal ik op de gebruikelijke wijze overleg voeren met de medezeggenschap en de centrales van overheidspersoneel.

---

[2] Staatsgeheim confidentieel en hoger

Buitenland

De defensieorganisaties in Duitsland en het Verenigd Koninkrijk hebben jaren geleden de industrie ingeschakeld om hun sterk verzuilde IT-landschap te saneren. Elk krijgsmachtsdeel had zijn eigen sterk verouderde IT, wat een onbeheersbare situatie opleverde. Omdat men de eigen organisatie niet in staat achtte dat op te lossen, is de IT in grote pakketten overgedragen aan een marktpartij om orde op zaken te stellen. Een nadere analyse (zie bijlage) leert dat dergelijke grootschalige IT-uitbestedingen veel tijd vergen en niet automatisch tot kostenbeheersing leiden. De situatie bij Defensie vraagt om snelle, gerichte vernieuwing van de IT. Grootschalige en langdurige uitbestedingstrajecten, die ook Defensie eerder voor ogen had, passen hier niet goed bij. In plaats daarvan is een nieuwe, adaptieve manier van marktsamenwerking nodig.

Kosten

Vernieuwing en modernisering van de IT zijn noodzakelijk om de krijgsmacht goed te kunnen blijven ondersteunen én om het beheer en onderhoud op termijn betaalbaar te houden. Gartner onderschrijft dat. Het IT-ontwerp beschrijft de vernieuwing van zowel de IT-infrastructuur als de toepassingen. In overeenstemming met het advies van Gartner, trek ik voor deze transitie minimaal vijf jaar uit. Het uitgangspunt is om de vernieuwing en modernisering van de IT stapsgewijs uit te voeren binnen de geldende financiële kaders. Hiermee vermijdt Defensie de door de commissie-Elias geschetste valkuil, namelijk dat IT-projecten te groot en te complex worden. Om een goed kosteninzicht te krijgen en te houden, zal ik – in overstemming met een van de aanbevelingen van Gartner – een kostencalculatiemodel voor de transitieperiode opstellen, inclusief de bijbehorende risicoanalyse.

De noodzaak voor het vernieuwen van de IT-infrastructuur was vorig jaar vrij snel duidelijk. Daartoe is toen een reservering in de begroting opgenomen van € 40 miljoen, verdeeld over de jaren 2015 tot en met 2017 (Kamerstuk 31 125, nr. 41 van 16 september 2014). De vernieuwing en modernisering van het gehele IT-domein van Defensie gaat echter verder. Vanaf 2017 ondersteunt het bovengenoemde kostencalculatiemodel Defensie bij het vaststellen van de financiële kaders in dezen.

Uiteraard zal ik uw Kamer, in overeenstemming met het Defensie Materieel Proces (DMP), steeds over de afzonderlijke stappen informeren. Ook zal ik uw Kamer jaarlijks een overzicht sturen van de stand van zaken van de vernieuwing en modernisering van de IT bij Defensie.

Tot slot

Door marktconforme diensten af te nemen maakt Defensie maximaal gebruik van de kracht van de markt. De stapsgewijze benadering bevordert beheersing en overzicht. Door de regie-organisatie te professionaliseren, blijft Defensie een volwaardige gesprekspartner voor de markt en door delen zelf te blijven doen, houdt Defensie voldoende IT-kennis in huis. Deze keuzes stroken met de aanbevelingen van de tijdelijke commissie ICT-projecten (de commissie-Elias) die de overheid onder meer aanspoort tot betere regie, meer eigen IT-kennis en beheersbare projecten.

Op dit moment toetst de branchevereniging Nederland-ICT de haalbaarheid van het IT-ontwerp en de bijbehorende sourcingstrategie bij marktpartijen. Parallel hieraan is Defensie begonnen met de voorbe-

reiding voor de selectie van de strategische regiepartner. Ook is de voorbereiding begonnen van de aanbesteding van de basis voor de nieuwe IT-omgeving. De verwachting is dat die aanbesteding in de eerste helft van 2016 kan worden voltooid en dat de basis voor de nieuwe IT-omgeving in de tweede helft van dat jaar kan worden opgeleverd.

De Minister van Defensie,
J.A. Hennis-Plasschaert